

INTERVIURI

Despre justiție și judecători

Bogdan Murgescu

Bogdan Murgescu este profesor de istorie la Universitatea din București. El a studiat istoria și filozofia (1982-1986) și a obținut o diplomă de doctorat în istorie (1995) la Universitatea din București. Distins cu Premiul "Nicolae Iorga" al Academiei Române pentru lucrarea Circulația monetară în Țările Române în secolul al XV-lea (2000), Istoria României în texte (coordonator, 2002).

1. Considerați că România de azi este diferită de cea anterioară anului 1989? Din această perspectivă, se poate vorbi, din perspectiva dumneavoastră, de o magistratură de dinainte de 1989 și de una de după 1989?

Evident, România de azi este foarte diferită ca sistem și context de cea anterioară anului 1989. Unii dintre oameni sunt însă aceiași, evident mai vârstnici decât atunci. De aceea, azi se poate vorbi numai parțial despre o magistratură diferită de cea de dinainte de 1989.

2. Ar trebui trecută cu vederea colaborarea unor magistrați cu serviciile Securității, dată fiind experiența și competența acumulată (știut fiind că un bun specialist se formează în mulți ani) sau ar trebui ca aceste persoane să fie expuse și îndepărtate din profesie? Soluția din Germania de Est, unde, după căderea zidului și reunificare, judecătorii din perioada comunistă au fost îndepărtați, este cea mai bună?

Soluția din Germania de Est nu este aplicabilă în România, deoarece nu există un sistem suprapus care să poată prelua întreaga activitate a sistemului judecătoresc din România. În aceste condiții, trebuie văzut ce se poate face pentru ameliorarea sistemului existent.

Colaborarea unor magistrați cu serviciile Securității ridică două feluri de probleme: (1) posibilitatea unor complicități cu (și vulnerabilități la șantaj față de) membri ai fostelor servicii speciale, unii dintre ei ajunși în poziții de influență politică, economică și mediatică în România de azi; (2) profilul moral al respectivilor judecători (admițând că respectiva colaborare a avut un sens ostil valorilor democratice și drepturilor omului, ne putem întreba în ce măsură respectivele persoane vor apăra cu bună credință statul de drept și vor aplica corect litera și spiritul legii). Soluția la aceste probleme trebuie să fie individuală, nu categorială. Cu alte cuvinte, eventualele excluderi din magistratură trebuie să se bazeze fie pe constatarea unei declarații de fals în acte publice în ceea ce privește colaborarea cu Securitatea, fie pe proceduri disciplinare pentru sentințe neconforme cu legea. Ambele tipuri de

acțiuni trebuie să fie instrumentate de organele abilitate legal. În instrumentarea lor, nu are nici un sens să se țină cont de criterii generale, de tipul că este nevoie de experiența și competența acumulată sau că un bun specialist se formează într-un interval mai lung de timp, deoarece legea trebuie în primul rând aplicată, nu îndoită după conjuncturi.

3. Considerați că și în prezent, în lume și în România, puterea politică exercită influență sau control asupra magistraților? În ce modalitate? Prin ce pârgii?

Influența și controlul factorilor politici asupra magistraților se poate exercita pe mai multe căi: (1) prin legislație; (2) prin alocarea de resurse (buget); (3) pe căi administrative (prin Ministerul Justiției); (4) prin numirea unora dintre magistrați.

În România căile (3) și (4) au fost relativ restrânse. Este nevoie însă ca și Consiliul Superior al Magistraturii să-și asume cu mai multă răspundere rolul de exponent al intereselor societății în cadrul puterii judecătorești.

4. Dacă ar trebui să vă adresați unei instanțe din România, pentru a vă ocroti un drept, ați avea încredere în sistem, în general, și în judecător, în special? Există vreo diferență între ceea ce ar trebui să fie un judecător și ceea ce el este, în realitate?

Aș avea o încredere în sistem în general. În principiu, decizia mea nu ar trebui să fie influențată de cunoașterea

unuia sau a altuia dintre magistrați. În plus, dacă sistemul judecătoresc nu funcționează așa cum trebuie, există posibilitatea apelului la instanțele europene.

5. Ce socotiți că ar trebui să facă membrii acestui corp profesional pentru întărirea independenței și sporirea încrederii publicului în actul de dreptate? Cum ar trebui să se comporte un judecător? S-a născut oare judecătorul ideal?

Îmi este greu de apreciat cum ar trebui să se comporte un judecător, pentru că experiența mea directă în relația cu sistemul judiciar este prea redusă. Modelul de judecător ideal poate fi găsit în literatură și în filme (de exemplu, serialul „Amy”, titlul original *Judging Amy*).

De fapt, problema este mai complicată, pentru că dincolo de eforturile individuale ale fiecărui judecător – care ar trebui să poată fi în fiecare seară cu conștiința împăcată că a respectat legea, principiile morale și binele împrișinaților – ceea ce ar fi important este funcționarea instituțiilor din cadrul sistemului judecătoresc. Aici este vorba atât de organizarea instanțelor, cât și de aplicarea strictă a regulilor pentru ca orice judecător care se lasă corupt și/sau „judecă strâmb” să fie eliminat din sistem. Publicizarea unor asemenea cazuri ar putea conduce prin puterea exemplului la îmbunătățirea funcționării sistemului, la consolidarea independenței justiției și la sporirea încrederii publicului în actul de justiție.